

Aukodanike ja Tartu Tähe kavaleride kandidaadid aastatel 2009–2011, kes ei ole saanud linnalt tunnustust (ja kes ei ole 2012. aasta nimekirjas)

NB! Põhjendusi ei ole uuendatud.

AUKODANIKE KANDIDAADID		
Kandidaat	Teened (NB! esitaja taotluse alusel)	Esitaja
Aili Paju	Meditsiinidoktor, kirjanik, loodusravi spetsialist. Uurinud hormonaalse seisundi muutusi stressi tingimustes vastsündinuil ja mitmesuguste haiguste korral, ravimtaimede toimet elundkondadele ja rehabilitatsiooni. Tema sulest tulnud ilukirjandust, taime- ja loodusravi raamatuid, õppekirjandust. Mitmekülgset andeka inimesena on rakendanud oma oskusi ja teadmisi rahva (sh tartlaste) vaimse ja füüsilise tervise hüvanguks.	Katriin Fisch-Uibopuu
Ülo Lepik	Akadeemik. Kogu elu seotud Tartu ülikooliga, alates õpingutest füüsika erialal kuni professoriks saamiseni. Tema töö seotud põhiliselt plastsusteooria alaga, viimasel ajal tegelenud ka dünaamiliste süsteemide ja kaoseteooriaga. Trükkis avaldatud üle 250 nimetuse (sh 7 raamatut). Tänu talle kujunes TÜ-s 60-70ndail välja arvestatav teaduskeskus deformeeruva keha mehaanika alal. Siiani väga vitaalne (86aastasena töusis Mont Blancile).	Elmar Sakkov, TÜ emeriitdotsent
Ülo Vilimaa	Koreograaf, kelle viljakat loometeed tähistavad paljud menükad balleti-, ooperi-, opereti- ja draamalavatused ning muusikalid. Töötas Vanemuise teatris üle 30 aasta (1962–1997) tantsija, ballettmeistri ning peaballettmeistrina.	Vanemuise teater (Paavo Nõgene)
Ülo Kaasik	Eesti matemaatika ja informaatika <i>grand old man</i> , TÜ emeriitprofessor. Seotud ülikooliga juba 1948. aastast, kui astus ülikooli, hiljem alustas pedagoogitööd läbides etapid vanemõpetajast professorini. Publikatsioonide arv ulatub ligi 200ni. Ta on üks informaatika suuna rajajaid TÜs ja kogu Eestis. Tema initsiatiivil loodi 1959. aastal TÜ arvutuskeskus ning hangiti Eesti esimene elektronarvuti, mistõttu võib teda nimetada Eesti esimese arvuti „maaletoojaks“.	Tartu Ülikooli arvutiteaduse instituut (Jaak Vilo)
Andres Metspalu	TÜ Eesti Geenivaramu direktor, akadeemik. Andnud suure panuse geenitehnoloogia ja molekulaardiagnostika edendamisse. Tema pikaajalise töö tulemusena on loodud Eestile oma biopank - TÜ Eesti Geenivaramu. Eelmise aasta lõpuks oli geenivaramusse laekunud üle 51 000 geenidoonori andmed. Sellise andmepanga olemasolu annab Eestile olulise teaduspotsiaali	Tartu Ülikooli Geenivaramu

	<p>paista silma rahvusvahelises konkurents. Professor Metspalu on ka EL ESFRI biopankade programmi üks algataja ja üleilmse biopankade konsortsiumi P3G asutajaliige. Ta on TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi biotehnoloogia õppetooli rajaja ning tal on oluline roll geenitehnoloogia kui eriala ja õppesuuna tekkimisel ja arengul ülikoolis ja Eestis, samuti molekulaarse diagnostika juurutamisel TÜ Kliinikumi baasil.</p>	
Ene Mihkelson	<p>Luuletaja ja proosakirjanik. On töötanud Eesti Kirjandusmuuseumis ja TÜ žurnalistika kateedris. Aastast 1979 Eesti Kirjanike Liidu liige ja kutseline kirjanik. Esimesed luuletused avaldati ülikooli ajalehes 1967 ja esimene luulekogu ilmus 1978. Temalt on ilmunud 13 luulekogu, neli romaani, esseesid, lühiromaane, novelle. On pälvinud mitmeid kirjandusauhindu, sh ka rahvusvahelisi. Tänapäeva Eesti üks kõige tähelepanuväärsemaid kirjanikke, tõeline klassik. Keskendub oma loomingus olulistele teemadele nagu ajalugu, mälu, mäletamine, moraalsed valikud, juurte ja enese olemuse otsimine.</p>	<p>Tartu Oskar Lutsu nimeline linnaraamatukogu (Asko Tamme)</p> <p>Henn Käämbre, Tartu linna aukodanik</p>
Tiiu-Mai Loko	<p>Õpetaja, kes on oma silmapaistva elutöö teinud Tartus. Alates 1962. aastast töötanud Miina Härma gümnaasiumis (tööaastaid samas koolis kokku 46!). Oli inglise keele süvaõppe juurutamise juures õppekavasse. Pühendunud õpetaja, kelle tunnid olid põhjalikult ette valmistatud, tempokad ja emotsionaalsed. Töötas välja kaks unikaalset ainekava (Eesti maalugu ja Briti maalugu), koostas vastavad õpikud. Õpetanud keelt ka väljaspool gümnaasiumit, esinenud konverentsidel, teinud giiditööd</p>	<p>MHG vilistlaste nimel dotsent Mare Saag (Stomatoloogia kliiniku juhataja)</p>
Olev Saveli	<p>Eesti Põllumajandusakadeemia (alates 1991 Eesti Põllumajandusülikooli) rektor aastatel 1988–1993. Alates 1993 juhib Eesti Tõuloomakasvatuse Liitu. Tema juhendamisel on kaitstud viis magistri- ja viis doktorikraadi. Kokku on kirjutanud 81 publikatsiooni. Olev Saveli valiti 2009 EMÜ aasta vilistlaseks.</p>	<p>EMÜ üliõpilasesindus (Silver Kuusik)</p>
Tšeslav Luštšik	<p>Töötab Tartu Ülikooli Füüsika Instituudis 1954. aastast. Oma uurimisalal (tahke keha füüsika, kitsamalt laia keelutsooniga materjalide optika ja spektroskoopia ning dielektrikute kiiritusfüüsika) on ta tunnustatud teadlane nii endises NSVLis kui Euroopas. 1964. aastast Eesti Teaduste Akadeemia liige. TÜ Füüsika Instituudis töötab ta veel tänagi vanemteadurina. Tema käe all on Tartu Ülikoolis üles kasvanud mitmed põlvkonnad füüsikuid. Tema</p>	<p>Aadu Must</p>

	sulest on ilmunud viis monograafiat ning teaduspublikatsioonide arv küündib 350ni.	
Rein Järlik	Eesti iseseisvuse taastaja, laulva revolutsiooni eestvedaja, ajakirjanik. On esindanud Tartut nii Ülemnõukogus, Eesti Kongressis ning Riigikogus. Juhib 20. augusti klubi, Eesti riikliku iseseisvuse poolt hääletanud ülemnõukogu saadikute ühendust. Legendaarse telesaate „Mõtleme veel!“ üks algatajaid ja juhte. Poliitikaelse perioodi elutöö tegi Rein Järlik Eesti Televisioonis. 1965. aastal asus ta tööle ETV Tartu stuudiosse, kuhu jäi kuni ülemnõukokku valimiseni. Mastaapseim panus telearhiivi oli saatesari „Viiekümnendad“. Tema töi telesaadetes ka küüditamiste ja repressioonide teema ning käsitles nõukogude ajal pigem mittelevinud keskkonnateemat.	Eesti Keskerakonna Tartu linna piirkond (Aadu Must)
TARTU TÄHE KAVALERIDE KANDIDAADID		
Elle Tarik	Elupõline raamatukoguhoidja Elle Tarik alustas raamatukogutööd 1964. aastal. Töötanud mitmes Tartumaa rahvaraamatukogus. 1975–83 oli linna keskraamatukogu direktor. Ta on pagulaseestlaste annetustel baseeruva väliseesti osakonna eestvedaja ja looja ning töötab tänagi väliseesti ja vanema raamatu osakonna raamatukoguhoidjana. 1987. aastal alustas Oskar Lutsu nimikogu komplekteerimist. On koostanud mitmeid sisukaid näituseid. Kolleegid hindavad tema töökust, korrektsust, laialdasi teadmisi ja pühendumust. Tema sulest on ilmunud arvukalt erialaseid artikleid. Tegelenud Tartu raamatukogude ajaloo uurimisega.	Tartu Oskar Lutsu nimeline linnaraamatukogu (Asko Tamme)
Ülo Tonts	Kirjandus- ja teatriuurija. On töötanud õpetajana Tartu keskkoolides, teadurina Kirjandusmuuseumis ning Keele ja Kirjanduse Instituudis. Olnud TÜ eesti kirjanduse õppetooli dotsent ja Viljandi Kultuurikolledži teatriajaloo õppejõud. Tema sulest ilmunud palju kirjandus- ja teatrikriitikat ning märkimisväärne arv raamatuid.	Teater Vanemuine (Paavo Nõgene)
Toomas Frey	Bioloogiadoktor ja Eesti Maaülikooli emeriitprofessor. Ökoloog, geobotaanik ja metsateadlane, kes on avaldanud üle 200 teadusartikli, lugenud loengukursusi ja juhendanud teadustöid. Töötanud teadlase ja õppejõuna Zoologia ja Botaanika Instituudis, Tartu Ülikoolis	Linnet Frey-Toompere

	ning Eesti Maaülikoolis, tema algatusel rajati TÜ väliuurimise statsionaar Voorel. Tema tähtsaimaks teeneks võib pidada tema rolli Eesti keskkonnaseisundi uurimisele aluse panemisel ja Eesti ökoloogiateaduse rajamisel.	
Erich Luht	Erilist äramärkimist väärib tema töö Tartu 5. Keskkooli juhina, mis jääb poliitiliselt raskesse perioodi 1950ndatel aastatel, mil valitsesid hirm, repressioonid ja poliitiline surve. Erich Luht julges vajalikul hetkel teha arukaid ja julgeid otsuseid vastu valitsevat survet. Näiteks julges ta noorteorganisatsiooni "Sini-Must-Valge" Siberis käinud liikmeid oma kooli õpilasteks võtta ja võimaldas neil haridusteed jätkata.	Tamme gümnaasiumi vilistlaste nimel direktor Toomas Mälksoo
Vello Salupere	Emeriitprofessor. Pannud aluse mitmetele sisehaiguste ja mao-seedetrakti haiguste alastele uurimustele. Kirjutanud ligi 300 teaduspublikatsiooni ja juhendanud doktoritöid. Tema algatusel loodi TÜ Kliinikumi sisekliiniku koosseisus gastroenteroloogia osakond. Loonud koolkonna mao-seedetrakti haiguste alal, väljapaistvad teened tervishoiu korralduse valdkonnas.	TÜ Kliinikum (Urmas Siigur)
Tiit Haviko	Tunnustatud ja populaarne ortopeed. Ta on kirurgilise ortopeedia ning traumatoloogia-ortopeedia eriala olulisi arendajaid, hinnatud õppejõud ja samaaegselt väsimatu teadusuuringute korraldaja.	Tartu Arstide Liit (Tuuliki Hion)
Madis Linnamägi	Haridustegelane. Varakult tekkis huvi eesti haridusloo vastu. Tema algatusel ja kaastegevusel said teoks konverents „300 aastat rahvakooli“, haridusmemoriaal „Eesti rahvakool 1686“, sümbolised kalmukivid (Forselius, Ignatsi Jaak, Andreas Verginius, Adrian Verginius, Albrecht Sutor), mitme Vabadussõja ausamba taastamine jne. B. G. Forseliuse Selts, mille esimees ta on juba 20 aastat, kuulutab kultuurilugu, väärtustab haridust, tegeldakse noorsootöö ja teadusharidusega.	Arnold Rüütel Helmut Piirimäe, Endel Eduard Taniloo
Tiia Neuvonen Sakari Neuvonen	Rajasid 1997. aastal Tartu ja Tampere kultuuri- ja koostöökeskuse, mis sai tuntuks kui Tampere maja ja mis kujunes kiirelt üheks Tartu värvikaimaks kultuurikeskuseks. Tampere maja kunstigaleriid, kirjandusõhtud, kontserdid ja seminarid on tuntud ja armastatud nii Tartus kui kaugemalgi. Teinud suurt tööd kahe kultuuri suhete arendamisel.	Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakond (Berk Vaher)
Mart Ustav	TÜ tehnoloogiainstituudi direktor (2002–07), nüüd professor. Rahvusvahelise renomeega teadlane papilloomiviiruste uurimise alal. Suur panus TÜ tehnoloogiainstituudi tegevusse ja	Tartu Ülikool, Alar Karis Erik Puura, TÜ tehnoloogiainstituudi direktor

	tehnoloogiainstituudi maja ehitamise.	
Valdur Tiit	Füüsik. Pühendanud end teoreetilise astrofüüsika, teadusaparaadiehituse, eksperimentaalfüüsika, kosmosetehnika ja taastuvate energiaallikate kasutamise uuringutele. Teda võib pidada teadusaparaadiehituse loojaks Tartus. Tema osavõtul ja juhtimisel ehitati TA Füüsika Instituudi aparaadiehituse hooned ja Tartu Observatooriumi Tõravere hooned. Organiseerinud mitmeid rahvusvahelisi teaduskonverentse Tartus ja avaldanud üle 130 publikatsiooni.	Tartu Linnavolikogu liikmed Veera Sirg, Vahur Valdna ja Robert Närska
Nikolai Põdramaägi	Hinnatud spetsialist veresoontekirurgia erialal. Teinud üle 4000 operatsiooni. Õpetanud väga paljusid üliõpilasi, interne, resident, täiendkoolituse arste. Pidanud loenguid puuetega inimestele. Tegelenud aktiivselt spordi ja muusikaga.	Tartumaa Kutsehaigete Ühing, Aleksander Nukka
Vahur Kalmre	Ajakirjanik. Edasis alates 1980. aastast, Tartu Postimehe toimetust juhtinud alates 2001. aastast. Tema juhtimisel ilmuv Tartu Postimees on mõjukas ja väga suure lugejaskonnaga ajaleht. Hoolib väga oma kodulinna heast käekäigust. On ka Tartu Postimehe kujundusjuht: esimese Eesti ajalehena saadi auhind maailma ajalehtede kujunduskonkursil, lisaks hulk muidu auhindu. Jaganud oma erialaseid teadmisi tudengitele Kõrgemas Kunstikoolis ja TÜ-s.	Kolleegid Tartu Postimehe toimetusest (15 allakirjutanut)
Ants Pilt	Ta on lõpetanud TÜ füüsikuna. Alates 1960. aastast on olnud 35 aastat Tartu Ülikooli automotokabineti juhataja ja õppejõud. Ta ei istu ka pensionärina käed rüpes, ta luuletab ja osaleb aktiivselt linnaelus. 2001. aastast hakkas Ants Pilt kirjutama raamatuid eesti rahva elust. Seni on neid ilmunud 34, üks inglise keeles „About Estonia“.	Polina Lapõševa
Jaan Tooming	Vanemuise lavastaja, kes väärib tunnustust pikaajalise loomingulise tegevuse eest. Ta on end eesti teatri ajalukku kirjutanud 1960–1970ndate aastate teatriuuduse juhtfiguurina. Suurem osa Jaan Toominga loomeperioodist olnud seotud Vanemuise teatriga. Viimase aja silmapaistvad lavastused on Toomingal valminud koostöös Anne Türnpuuga: „Lemminkäinen – mäng Kalevala teemal“, „Painaja ja tundmatu“ ning 2008. aastal teatris NO99 valminud „Macbeth“.	Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond
Pertti Pyhtilä	Töötas 1994–2006 Soome Instituudi kultuurisekretärina Tartus ning enne seda Soome Suursaatkonnas, kus ta 1993. aastani vastutas avatud esinduse eest. Arvukate sündmuste korraldamise abil toonud soome kultuuri tartlastele ja lõunaeestlastele lähemale ning aidanud ka Eestit ja Tartut Soomes tutvustada. On koostanud veebilehekülje Soome ja soomlastega seotud	Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakond, Berk Vaher

	paikadest Tartus. Tema suur töö kahe kultuuri suhete arendamisel ning Tartu rolli tähtsustamisel neis suhetes väärrib tunnustust.	
Urmas Siigur	TÜ Kliinikumi uuendamine, millega andnud panuse kogu Eesti meditsiini arengule.	Linnakodanik (<i>ei soovinud oma nime avaldada</i>)
Veljo Tormis	Helilooja, kelle panus Tartu ja Lõuna-Eesti rahvakultuuri talletamisel, koorimuusika ja regilaulu õpetamisel ning tema heliloomingu kasutamisel Tartu koorilauljate, heliloojate ja interpretide töödes on olnud hindamatu. Kümned tuhanded tartlastest koorilauljad on Tormise laule laulnud ja nende lauludega Tartule kuulsust toonud. Veljo Tormise erilised teened Tartu linna ja tartlaste ees ongi aastakümnetepikkune huvi ning kaasalöömine Tartu ja Lõuna-Eesti muusikaelus (muusikalavastused Vanemuises, kontserdid, õpitoad, salvestamised, töö kooridega, loengud Tartus, sh Tartu Ülikoolis).	Indrek Mustimets, tartlane ja Tartu Ülikooli Kammerkoori president
Ants Peetsalu	TÜ Kliinikumi kirurgiakliiniku juhataja. On osalenud TÜ Kliinikumi ülesehitamisel a arendamisel TÜ arstiteaduskonna dekaanina ja Kliinikumi juhatuse liikmena.	Üldkirurgia ja plastilise kirurgia osakond, abdominaalkirurgia osakond, uroloogia ja neerusiirdamise osakond, lastekirurgia osakond, veresoontekirurgia osakond, ambulatoorse kirurgia osakond

Koostas:

Lilian Lukka

Avalike suhete osakonna teabeteenistuse juhataja

516 4592, lilian.lukka@raad.tartu.ee